

Калмаматов Бакалбай Айтиевичтин «Башталгыч кесиптик билим берүүдө тажрыйба аркылуу модулдук окутуунун илимий-методикалык негиздери» аттуу темада 13.00.08 – кесиптик билим берүүнүн теориясы жана методикасы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты илимий даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишине расмий оппоненттин

ПИКИРИ

Калмаматов Бакалбай Айтиевичтин диссертациялык иши башталгыч кесиптик билим берүүдө тажрыйба аркылуу модулдук окутуунун илимий-методикалык негиздерин изилдөө боюнча толук бүткөн жана өз алдынча аткарылган жумуш болуп эсептелет.

Теманын актуалдуулугу. Учурда жумушчу кадрлардын заманбап адис экендигин тастыктаган критерийлердин бири – бул атаандаштыкка жөндөмдүүлүк. Бул түшүнүктү компетенттүүлүк, инновациялык процесстерди башкара билүү, иш-билгилик, чыгармачылык, ойлоп табуучулук, командада иштей билүү, маалыматтык-коммуникациялык технологияларды пайдалана билүү сыяктуу касиеттер туюнтуп турат. Эмгек базары жумушчу адистерден атаандаштыкка жөндөмдүүлүктү талап кылат. Мына ошондуктан башталгыч кесиптик билим берүү окуу жайларынын инженердик-педагогикалык кызматкерлеринен окуу-тарбия иштерин окуучулардын жана эмгек базарынын талаптарын эске алуу менен кескин өзгөртүү талап кылынат.

Башталгыч кесиптик билим берүү окуу жайларында жумушчу кадрларды окутуунун салттык методикасынын эмгек базары талап кылган сапаттарды калыптандырууну толук камсыздай албай калгандыгына байланыштуу аны перспективдүү инновациялык технологиялар менен алмаштыруу проблемасынын кыргыз педагогикасында теориялык-методологиялык жактан изилденбегендиги изденүүчү ишке ашырган диссертациялык изилдөөнүн актуалдуулугун туюнтат.

Мындан сырткары, Кыргызстандын башталгыч кесиптик билим берүү тутумундагы окуу жайларда чет өлкөлөрдө эффективдүүлүгүн далилдеген методикалар мамлекеттик жана чет элдик уюмдардын биргелешкен демилгелери менен колдонулуп келгендиги белгилүү. Бирок бул демилгелер андан ары кенири жайылтылбай келе жатканы да маалым. Мунун негизги себептеринин бири - алардын эффективдүүлүгүн жогорулатуучу педагогикалык шарттарды аныктоо максатында илимий изилдөөлөрдүн буга чейин болбой келгендигинде. Мисалы, кесиптик-техникалык билим берүүдө модулдук жана тажрыйба аркылуу окутуу технологиялары айрым кесиптик лицейлердин практикасына киргизилген. Бирок булардын илимий-методикалык негиздерин аныктоо багытындагы изилдөөлөр системдүүлүк принцибине ылайык жүргүзүлгөн эмес.

Издөнүүчүнүн диссертациялык ишинде төмөнкүдөй карама-каршылыктардын бар экендиги белгиленген:

- өндүрүштүн инновациялык процесстерди ишке ашыра алган, атаандаштыкка жөндөмдүү кесипкөй жумушчу кадрларга муктаждыгы менен азыркы учурда алардын кесиптик даярдыгынын жетишерлик деңгээлде эместиги;

- азыркы учурда болочок жумушчу кадрлардын атаандаштыкка жөндөмдүү болууга умтулуусу менен башталгыч кесиптик билим берүүчү окуу жайларындагы салттык методиканын өкүм сүрүп тургандыгынын ортосундагы дал келбестик;

- окутуучулар менен өндүрүштүк окутуунун устаттарынын педагогикалык ишмердүүлүктөрүндө инновациялык технологияларды пайдаланууга муктаждыктарынын өсүшү менен адистерди даярдоонун жана алардын квалификацияларын жогорулатуунун салттык практикасынын ортосундагы дал келбөөчүлүк;

- болочок жумушчу кадрларды жогорку деңгээлдеги кесиптик-техникалык ишмердүүлүккө даярдоо зарылдыгы менен аны

калыптандыруунун илимий-негизделген технологияларынын жетишерлик даражада иштелип чыкпагандыгы.

Белгиленген карама-каршылыктарды жоюуга карата болгон изилдөө аракеттери диссертациянын максатын жана мазмунун чагылдырып, теманын актуалдуулугун айкындап турат.

Диссертациялык изилдөөнүн милдеттери максатка жетүүгө карата туура аныкталып, логикалык тартипте чечилген.

Диссертациялык изилдөөдө жаңы илимий натыйжалар алынган.

Башталгыч кесиптик билим берүүдө модулдук окутуу түшүнүгүнүн мазмуну такталып, тажрыйба аркылуу модулдук окутуу деп жаңы формулировкада аныктама берилген. Эмгек рыногунун талаптарына ылайык кесиптик-техникалык билим берүүдө тажрыйба аркылуу модулдук окутуу модели иштелип чыгып, ага теориялык жактан негиздеме берилген. Башталгыч кесиптик билим берүүдө тажрыйба аркылуу модулдук окутуунун эффективдүүлүгүн жогорулатуучу, ар бир жумушчу кесиптин мүнөзүнө жана табиятына жараша педагогикалык шарттар такталган. Ошондой эле тажрыйба аркылуу модулдук окутуунун эффективдүүлүгүн баалоо критерийлери иштелип чыккан. Эмгек рыногунда суроо-талапка ээ болгон ар бир кесип боюнча окуу-модулдук комплекстер иштелип чыгып, аларды практикага киргизүү боюнча методикалык сунуштар белгиленген.

Диссертациянын илимий жана практикалык маанилүүлүгү.

Изденүүчү өзүнүн диссертациялык изилдөөсүндө модулдук окутуу процессинде тажрыйба аркылуу окутуу технологияларын пайдалануу менен болочок жумушчу кадрлардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүктөрүн калыптандыруу проблемасы каралган. Алынган жыйынтыктар башталгыч кесиптик билим берүү системасын рынок экономикасынын шарттарында өркүндөтүүдө, инженердик-педагогикалык кадрлардын квалификацияларын жогорулатуу курстарын жаңылоодо, окуучулардын кесиптик-техникалык билим алуудагы өз

алдынчалыгын жогорулатууда, алардын эмгек рыногундагы атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн өнүктүрүүдө, ошондой эле техникалык жана экономикалык ой жүгүртүүлөрүн калыптандырууда белгилүү даражада салым кошору шексиз.

Диссертациянын жыйынтыктарын жана натыйжаларын пайдалануу боюнча конкреттүү сунуштар.

1. Жумушчу кесиптер боюнча тажрыйба аркылуу окутуу принциптерине негизделген окуу модулдарын атаандаштыкка жөндөмдүүлүктү калыптандыруу максатында пайдаланууга болот.

2. Иштелип чыккан окуу модулдары, методикалык колдонмолор жана сунуштар башталгыч кесиптик билим берүү процессинде кеңири колдонулушу мүмкүн.

Диссертациялык изилдөөнүн жыйынтыктары Кыргызстандын жогорку кесиптик окуу жайларында өткөрүлгөн илимий-методикалык жана илимий-практикалык конференцияларда талкууланып, эл аралык жана республикалык илимий басылмаларда жарык көргөн. Автор тарабынан 10 илимий макала жарыяланган.

Жогоруда айтылгандардын негизинде изденүүчүнүн илимий-методикалык жоболору, корутундулары туура жана теориялык жактан ынанымдуу экендиги, методологиялык жактан негиздүү экендиги тастыкталды. Диссертация башталгыч кесиптик билим берүүчү окуу жайларда тажрыйба аркылуу модулдук окутуу технологияларын пайдалануу аркылуу алардын натыйжалуулугун жана окуучулардын кесиптик окуу-таанып билүү ишмердүүлүктөрүн жогорулатууга олуттуу салым кошот.

Диссертациянын мазмуну менен авторефераттын дал келиши.

Автореферат диссертациянын мазмунуна дал келет.

Диссертациянын мазмунунда жана авторефератта төмөнкүдөй кемчиликтер кездешет:

1. Диссертациялык иште орто жана узак мөөнөттүү жумушчу адистиктерди тажрыйба аркылуу модулдук окутуу каралган эмес.

2. Диссертацияда айрым грамматикалык мүчүлүштүктөр кездешет.

Бирок, аталган мүчүлүштүктөр диссертациянын деңгээлине жана баалуулугуна олуттуу таасирин тийгизе албайт.

ЖЫЙЫНТЫК

1. Калмаматов Бакалбай Айтиевичтин «Башталгыч кесиптик билим берүүдө тажрыйба аркылуу модулдук окутуунун илимий-методикалык негиздери» аттуу темада 13.00.08 – кесиптик билим берүүнүн теориясы жана методикасы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты илимий даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык иши Кыргыз Республикасынын Жогорку аттестациялык комиссиясынын “Окумуштуулук даражаларды ыйгаруу тууралуу жоболоруна” толук жооп берет жана толук бүткөрүлгөн илимий иш болуп эсептелет.

2. Калмаматов Бакалбай Айтиевичтин диссертациялык иши 13.00.08 – кесиптик билим берүүнүн теориясы менен методикасы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгарууга татыктуу.

Расмий оппонент,

педагогика илимдеринин доктору,

профессор

Раимкулова А.С.

Профессор А.С.Раимкулованын

колун тастыктайм.

01.09.17г.
Маматбаев
01.09.17г.